Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Concepcion Beraetxe Aranburu
Maritxu

Lasarte-Oria, Gipuzkoa
(1925-2022)

Aurkibidea

Biografia

Usurbilen jaio zen Maritxu. Txikierdi auzoko Asteasuainberri baserrian eman zituen bere lehen urteak, amaren baserrian. Ondoren, kalera jaitsi ziren bizitzera. Hamabi senidetan gazteena da bera. Moja-eskolan egin zituen lehen ikasketak, eta hamabost urterekin Asteasura joan zen umezain. Donostian ere aritu zen neskame lanetan. Ergobiko Erbitegi Etxeberri baserrira ezkondu zen, baina 32 urterekin, hirugarren umearen zain zegoela, Lasartera joan zen bizitzera. Lasarten eman ditu bere bizitzako urte gehienak. Usurbilgo eta Lasarteko hamaika kontuz aritu zen Maritxu, baita kantuan eta bertsotan ere.

Zintak

LAS-019

- **Proiektua**: Lasarte-Oriako Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lizeaga, Irati
- **Data**: 2019-07-10
- **Iraupena**: 76 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Lizeaga, Irati

LAS-020

- **Proiektua**: Lasarte-Oriako Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lizeaga, Irati
- **Data**: 2019-07-10
- **Iraupena**: 79 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Txikierditik Usurbil kalera

- **Erref**: LAS-019/003
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:01:46. **Bukatu**: 00:03:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Gurasoak Usurbilgo Astiasunberri baserrian bizi ziren, baina ez ziren familiarekin ondo konpondu, eta Usurbilgo kalera jaitsi ziren. Maritxu Txikierdin jaio zen, bost urte zituela Usurbil kalera joan zen bizitzera. Gurasoak eta lau senide bizi ziren bertan.

2. Etxe bakarrean hamabi senide eta gurasoak

- **Erref**: LAS-019/006
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:05:17. **Bukatu**: 00:06:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Hamabi senidetan zaharrena da Maritxu, baina ez zuten inongo arazorik etxean sartzeko. Usurbilgo kaleko etxea nolakoa zen.

3. Hogei urterekin ezkondu

- **Erref**: LAS-019/007
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:06:58. **Bukatu**: 00:08:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Hogei urterekin ezkondu zen Maritxu. Donostian zegoen orduan neskame bezala. Gizonaren baserrira ezkondu zen, etxebizitzarik ez baitzen Lasarten.

4. Opila abestearen truk

- **Erref**: LAS-019/009
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:08:27. **Bukatu**: 00:10:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Sagardotegia zuten baserri inguruan, eta Donostiatik jende mordoa joaten zen bertara. Maritxuk askotan abesten zien sagardotegira jaoten zirenei, trukean opila ematen zioten. Amonak erakutsitako abestia.

5. Amonak erakutsitako abestiak

- **Erref**: LAS-019/011
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:10:24. **Bukatu**: 00:10:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Amona kantuzalea zuen oso. Hark irakatsitako abestia.

6. Amonak Bilintxen bertsoak abesten zituen

- **Erref**: LAS-019/013
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:11:14. **Bukatu**: 00:12:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Maritxuren amona oso kantuzalea zen. Maritxu ezkondu eta senarrak abesti-liburu bat eman zion. Hau irakurri eta konturatu zen Bilintxen bertsoak zirela amonak kantatzen zituenak.

7. Eguberriko kantak

- **Erref**: LAS-019/015
- **Iraupena**: 0:00:18. **Hasi**: 00:13:37. **Bukatu**: 00:13:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Gabon kantak

Laburpena:
Amak oso gustuko zituen Eguberriko kantak. Haietako bat abesten du Maritxuk pasarte honetan.

8. Gerra garaian Usurbil euskalduna

- **Erref**: LAS-019/017
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:14:24. **Bukatu**: 00:15:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Umeta jolasean aritzen zireneko kantak gaztelaniaz ziren, euskara galarazita baitzen. Hala ere, Usurbilen euskaraz egiten jarraitu zuten. Etxean ere beti euskaraz egiten zuten.

9. Aitak baserritarrentzat egiten zuen lan

- **Erref**: LAS-019/019
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:16:05. **Bukatu**: 00:17:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Familia Txikierditik Usurbil kalera jaistean, aita baserriz baserri ibili zen lana topatu nahian. Etxean eskulanak egiten zituen baserritarrei laguntzeko, aulkiak konpontzen, baserriko tresnak konpontzen... Ordainetan janaria ematen zioten.

10. Auto batek anaia harrapatu zuen

- **Erref**: LAS-019/021
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:17:49. **Bukatu**: 00:19:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Bi senide oso umetan hil ziren. Bata hiru urte eta erdirekin hil zen, auto batek harrapatuta.

11. Aita Michelingo guarda

- **Erref**: LAS-019/023
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:19:41. **Bukatu**: 00:21:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Aita Michelingo guarda zen. Uniforme eta guzti joaten zen lanera. Behin langile batek burla egin, eta bertso batez erantzun zion, oso bertsozalea baitzen bera.

12. Aitari entzundako bertsoa

- **Erref**: LAS-019/025
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 00:22:01. **Bukatu**: 00:22:35

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Aitari entzundako bertsoa

13. Hamalau seniderentzat, janaririk bai?

- **Erref**: LAS-019/027
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:24:15. **Bukatu**: 00:25:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Amaren familia baserritarra zen, haiei esker izaten zuten janaria etxean askotan. Babarrunak, baba txikia, sagarrak...

14. Marmita hartu, eta ur bila

- **Erref**: LAS-019/029
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:26:33. **Bukatu**: 00:28:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Urik ez zuten etxean eta Maritxu askotan ur bila joaten zen. Ondoan bi baserri zituzten, eta haietatik ekartzen zuten esnea. Arropa ondoko errekan garbitzen zuten. Marmitarekin joaten zen askotan Maritxu mendira, ur bila.

15. Umeak zaintzen egoteagatik, ezin eskolara joan

- **Erref**: LAS-019/030
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:28:11. **Bukatu**: 00:29:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Umeak zaintzen egoten zen askotan Maritxu, seniderik zaharrena baita bera. Tarteka eskolara joaten zen. Behin eskolako moja joan zen haren etxera, piper asko egiten zuelako eskolan.

16. Eskola eta pospolinak oso gustuko zituen

- **Erref**: LAS-019/032
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:30:22. **Bukatu**: 00:32:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Aisia » Kultura » Dantza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Eskolara asko joaterik ez zuen, ume asko baitziren etxean eta anai-arrebez arduratu behar baitzuen. Hala ere, dotrina etxean ikasten zuen. Pospolinak ikustera joaten zen dotrinatik irtetean.

17. "Eusko Gudariak"

- **Erref**: LAS-019/034
- **Iraupena**: 0:00:22. **Hasi**: 00:33:20. **Bukatu**: 00:33:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Poxpolinek hainbat abesti abesten zituzten, tartean "Eusko Gudariak"

18. Txikierdi auzotik Usurbil kalera

- **Erref**: LAS-019/036
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:33:53. **Bukatu**: 00:35:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Txikierdin bertan eskola zegoen, eta hara joaten zen hasieran. Ondoren, Usurbil kalera jaitsi eta moja eskolara joaten hasi zen, 6-7 urterekin.

19. San Estebanen euskarazko eskolak

- **Erref**: LAS-019/038
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:35:29. **Bukatu**: 00:36:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Gertrudis izeneko emakume batek ezkutuan euskaraz irakasten zuen, batik bat Dotrina. Usurbilgo San Estebanen ematen zituen eskola hauek.

20. Zakarretan takoizko zapatak aurkitu zituenekoa

- **Erref**: LAS-019/040
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:37:47. **Bukatu**: 00:39:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Txikierditik Usurbil kalera jaitsi zirenean, maistrak panpintxo bat oparitu zion Maritxuri. Zakarra bide bazterrean uzten zen garai batean, eta hara joaten zen Maritxu jostailu bila. Behin takoizko zapata batzuk aurkitu zituen.

21. Amak beti hika

- **Erref**: LAS-019/041
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:39:58. **Bukatu**: 00:40:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Amak seme-alaba guztiei hika egiten zien. Maritxuk, ordea, ahizpa gazteenari zuka egiten dio, ez zaio eta hika egitea ateratzen. Lagunekin ere beti hika egin izan du.

22. Elizan gizonak eta emakumeak bananduta

- **Erref**: LAS-019/043
- **Iraupena**: 0:00:21. **Hasi**: 00:40:56. **Bukatu**: 00:41:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Neska-mutilak ez ziren elkarrekin ibiltzen, beti neskak alde batetik eta mutilak bestetik, baita elizan ere.

23. Donostian neskame zebilela, nobiotan hasi

- **Erref**: LAS-019/045
- **Iraupena**: 0:03:46. **Hasi**: 00:42:17. **Bukatu**: 00:46:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Hogei urterekin ezagutu zuen Maritxuk gero senarra izango zena. Ezagutu bezain laster, Donostiara joan behar izan zuen Maritxuk arkitektu baten etxera, neskame moduan, Garibai kalera. Igandetako erromerian elkartzen ziren Hiru-Biden. Gainera, Donostiako datuak eman eta harekin elkartzen zen han.

24. Haurdun zegoela, Lasartera bizitzera

- **Erref**: LAS-019/047
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:46:10. **Bukatu**: 00:47:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Zazpi urtez nobiotan ibili eta ezkondu egin zen Maritxu, senarraren baserrira. Hirugarren umearen zain zegoela, Lasartera joan ziren bizitzera, Goienkalera.

25. Plantxan neskame zela ikasi zuen

- **Erref**: LAS-019/048
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:47:18. **Bukatu**: 00:49:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Uniforme eta guzti ibili zen Donostian neskame lanetan. Han ikasi zuen plantxa erabiltzen. Etxeko garbitasunaz arduratzen zen batez ere. Sukaldariarekin logela partekatzen zuen. Urtebete eman zuen han, gero ama gaixotu eta etxera itzuli zen.

26. "Hik ez dakan Tifus, hik dakan trip-huts!"

- **Erref**: LAS-019/050
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:50:37. **Bukatu**: 00:52:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Eskola 10 bat urterekin utzi, eta handik gutxira Usurbilgo mediku baten umeak zaintzen ibili zen Donostian. Gaixotu egin zen han, tifus zuelakoan etxera itzuli zen. Jan eta jan hasi, eta gosea zela konturatu ziren.

27. Tifusarekin jende mordoa hil zen

- **Erref**: LAS-019/052
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:52:40. **Bukatu**: 00:54:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Neskame lanak fama txarra zuen, gose handia pasatzen zelako. Maritxu ere gaixotzen hasi zen, eta Tifusa zelakoan etxera joan zen. Jan ahala osatu zela ikustean, gosea besterik ez zela konturatu ziren. Hala ere, bizilagunak eta gertuko jende mordoa hil zen Tifusak jota.

28. Hamabi senidetik hamaika etxean jaioak

- **Erref**: LAS-019/054
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:55:20. **Bukatu**: 00:56:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Amaren izeba bat joaten zen etxera, erditzen laguntzera. Maindire batzuk hartuta joaten zen, medikuari laguntzera. Bat izan ezik, Maritxu eta anai-arreba guztiak etxean jaio ziren.

29. Arrizabalo, Michelingo langileen zaindari

- **Erref**: LAS-019/057
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:58:05. **Bukatu**: 00:59:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Michelingo langileak gaixotzen zirenean, Arrizabalo izeneko gizona aritzen zen haiek laguntzen. Erizainbat ere bazen langileen familiarekin egoteaz arduratzen zena.

30. Haurra jaio eta 'elizan sartzea'

- **Erref**: LAS-019/059
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 01:00:01. **Bukatu**: 01:01:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Erditu berri zen emakumea ez zen etxetik ateratzen umea jaio, bataioa egin eta 8 egunetara elizara joan arte. Horregatik, emakume asko buru gainean teilarekin ibiltzen ziren, oraindik elizan sartu ez zirelako.

31. Ezkondu eta lana utzi

- **Erref**: LAS-019/061
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 01:04:14. **Bukatu**: 01:04:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:
Ezkondu eta berehala umeak izatea zen ohikoena, umeak oso segidan jaiotzen ziren. Hori zela eta, ezkondu eta lana utzi behar izaten zuten emakume askok. Bakar batzuek lanean jarraitu zuten, baina gehienek lana utzi zuten.

32. Gerrako lehen eguna

- **Erref**: LAS-019/063
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 01:05:50. **Bukatu**: 01:07:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Maritxuk gogoan du nola aitaren lagun batzuk etxera etorri eta militarrak zetoztela kontatu zuten. Ihes egiteko esan zieten, baina amak etxean gelditzea erabaki zuen, haurdun baitzegoen bera. Jende mordoak egin zuen Bilbo aldera ihes gau hartan bertan.

33. EAJkoek egindako oparia

- **Erref**: LAS-019/065
- **Iraupena**: 0:03:16. **Hasi**: 01:09:00. **Bukatu**: 01:12:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Hauteskundeak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:
Ez aita ez ama ez ziren politikan sartu. Hauteskundetan nori botoa eman erabakitzea zaila izaten zen, presio handia baitzegoen gizartean, Michelinen lanpostua lortzea horren araberakoa izan zitekeelako. EAJko kide batzuek saski bat oparitu zieten, janari eta arroparekin.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-27

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com